

№	Назва вправи	Час	Зміст	Обладнання
3.	Вправа «рибка і листочок»	10 хв	Сприяння формуванню позиції активної та відповідальної людини.	аркуші паперу, ручки за кількістю учасників, фломастери, кольорові олівці.
4.	"Як гарно, що ми всі разом сьогодні тут"	15 хв	Допомога учасникам/учасницям сформулювати свої враження від роботи в групі; узагальнити надбані знання, уміння, навички; розглянути можливі перспективи застосування надбаних знань та вмінь в подальшому житті	

Список використаної літератури:

1. Болтівець С. І., Фоліменко Л. А. Соціально-психологічні причини поширення пияцтва серед молоді // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – 332 с.
2. Людинський М. В. Учням про шкідливість нікотину і алкоголю Київ : Радянська школа, 1986. – 104 с.
3. Пихтіна Н. П. Профілактика та соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки: навч.-метод. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2007. – 239 с.
4. Сорочинська В. Є. Профілактика негативних явищ серед учнівської та студентської молоді (алкоголізм, наркоманія, СНІД) : навч.-метод. посіб. / В. Є. Сорочинська, О. А. Удальова, В. С. Штифурак, О. Ю. Удальова. – Київ: Вид-во Європ.ун-ту, 2003. – 168 с.
5. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : підручн. Київ : ЦУЛ, 2003. – 256 с.
6. Яремінко О. О. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика / О. О. Яремінко, О. М. Банакірева, О. О. Стойко. – Київ, 2005. – 196 с.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук Л. З. Пакушина

СІМЕЙНИЙ ПАТРОНАТ ЯК ІННОВАЦІЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, В УКРАЇНІ

І. Г. Дика

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Нині в Україні постає гостра необхідності розробки та впровадження інновацій у сфері соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, однією з яких є сімейний патронат.

Питання розвитку та впровадження сімейного патронату в систему соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування знайшли своє відображення в дослідженнях та працях багатьох, як українських так і зарубіжних, вчених, серед них І. Римаренко, Ж. В. Петрочко, М. С. Сидорчук, Ю.Ю. Черновалюк, В. Н Ослон, М. Раттер та інші.

В Україні з часів незалежності велика увага приділяється соціальному захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. У 2005 році було прийнято Закон України "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування", який і до нині регулює систему соціального захисту цієї групи дітей. Задля боротьби з соціальним сирітством

велика увага приділяється профілактиці негативних явищ в суспільстві, зокрема тих, що можуть негативно вплинути на життя та здоров'я дитини.

Рухаючись в напрямку досягнення міжнародних стандартів, в 2012 році, Указом Президента України, було прийнято Стратегію профілактики соціального сирітства на період до 2020 року [6]. Метою Стратегії визначено "створення належних умов для забезпечення реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї, запобігання поширенню соціального сирітства". А одним із зазначених очікуваних результатів є зменшення кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуватимуться в інтернатних закладах. Нагальною інновацією в цьому напрямі наразі є сімейний патронат.

Теоретичною основою патронату над дітьми є положення теорій про розвиток особистості, її потреби та права, вплив розлучення з матір'ю на психічний розвиток дитини, теорії систем, адаптації особистості, концепція сильних сторін, теорія відновлення. Обґрунтування теоретичних основ сімейного патронату дозволяє пояснити, як і чому потрібно діяти, щоб досягти ефективного результату, допомагає осмислити інформацію, зібрану в процесі соціального втручання та прийняти оптимальні рішення в найкращих інтересах дитини. Сімейний патронат як інновація забезпечення права дитини на сім'ю, нова комплексна послуга вразливим сім'ям з дітьми передбачає: тимчасовий догляд і виховання дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, у сім'ї патронатних вихователів, і водночас надання фахівцями соціальної сфери інтенсивних підтримуючих послуг біологічній сім'ї дитини для відновлення її здорового функціонування. Влаштування дитини в сім'ю патронатних вихователів дає їй можливість уникнути досвіду інституційної опіки (тимчасового влаштування в притулок для дітей/центр соціально-психологічної реабілітації дітей, лікарню), частково відновити особистісний потенціал, компенсувати деприваційні порушення через отримання досвіду позитивних міжособистісних стосунків, ознайомлення й прийняття нових моделей поведінки [5, с.89].

У межах експериментальних проектів було розроблено та оприлюднено проект постанови Кабінету Міністрів "Про проведення експерименту із здійснення патронату над дитиною", яким пропонувалось встановити етапність його проведення:

1) 1 січня 2016 р. – 31 грудня 2016 р. – завершення формування нормативно-правової бази для забезпечення встановлення патронату, планування бюджетних коштів, створення не менш як 50 патронатних сімей;

2) 1 січня 2017 р. – 31 грудня 2017 р. – створення та забезпечення діяльності не менше 500 сімей патронатних вихователів, формування технологій надання послуг з патронату над дитиною;

3) 1 січня 2018 р. – 31 грудня 2018 р. – розширення мережі сімей патронатних вихователів, зменшення на 10% рівня інституалізації дітей, проведення аналізу результатів експерименту [5].

Постанова так і не була прийнята, хоча мала на меті стратегічно важливі завдання, за три роки збільшення кількості патронатних сімей, забезпечення державної фінансової підтримки нової соціальної послуги, зменшення рівня інституалізації дітей. Проте, всі ці зміни неможливо досягнути швидко, вони потребують поступової, поетапної та чітко спланованої процедури досягнення.

У результаті тривалих обговорень та доопрацювань у січні 2016 р. було ухвалено Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми" [1], яким внесено

зміни до Сімейного Кодексу України (ст. 252 "Патронат над дитиною") й урегульовано деякі загальні аспекти правовідносин у межах сімейного патронату. Визначено, що патронат над дитиною – це тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин [2]. Встановлено, що патронатний вихователь зараховується на роботу за трудовим договором до бюджетної установи соціального захисту населення за визначенням місцевої державної адміністрації або місцевої ради.

Згідно внесеним змінам до Сімейного кодексу, у розділі 20 "Патронат над дитиною", встановлено, що таке патронат над дитиною (ст. 252), умови складання договору про патронат над дитиною (ст.253), права дитини, яка влаштовується в сім'ю патронатного вихователя (ст.254), обов'язки патронатного вихователя (ст. 255) та оплата послуг із здійснення патронату над дитиною (ст. 256).

З 2009 року розробляється та впроваджується в межах соціального експерименту модель сімейного патронату. Особливостями якого є влаштування вразливих груп дітей до тимчасової родини, з метою повернення їх до біологічної сім'ї або влаштування до інших форм сімейного виховання. Статистичні дані останніх років підтверджують ефективність використання цієї форми. Патронат забезпечує дитині не лише сімейні умови виховання, а й захист від потрапляння в інтернатні заклади. Згідно з даними Партнерства "Кожній дитині" [3], за червень-листопад 2017 року в Україні послуги патронату було надано 36 дітям, в той час як за 7 років експериментального впровадження на вихованні у патронатних вихователів перебувало в загальному близько 100 дітей. Що є показником кількісних та якісних змін у сфері соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в наслідок впровадження інноваційної послуги - сімейного патронату.

Список використаної літератури:

1. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми" від [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.
2. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
3. Сімейний патронат [Електронний ресурс] / Представництво благодійної організації «Кожній дитині» (EveryChild). – Режим доступу: <http://p4ec.org.ua>
4. Сімейний патронат як інновація у сімейному праві України [Електронний ресурс] / І. Римаренко // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. – 2017. – № 2. – С. 39-46. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN>.
5. Теоретичні основи патронату над дітьми [Електронний ресурс] / Ж. В. Петрович // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2014. – № 1. – С. 83-90. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spttp_2014_1_15.
6. Указ президента України "Про Національну стратегію профілактики соціального сирітства на період до 2020 року" від 22.10.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.deti.zp.ua/show_article.php?a_id=506371.

Науковий керівник: доктор філософських наук, доцент О. Г. Коломієць